

VĚRA ČÁSLAVSKÁ

Najlepšia svetová
gymnastka, pre ktorú
boli sloboda
a spravodlivosť
dôležitejšie
ako kariéra a sláva

(1942 Praha — 2016 Praha)



Na povale domčeka v Černošiciach odpočíva v dvoch škatuliach stoštyridsať medailí. Dvadsaťdva z nich je zlatých a jedenásť olympijských. Ležia tam aj červené albumy plné fotografií a vzácny japonský samurajský meč. Ten dostávali výlučne muži za výnimočné činy, za bojovnosť a vytrvalosť, tento však získala mladá gymnastka s veľkým drdolom.

Věra mala len tri roky, keď začali jej sestry, Hana a Eva chodiť na hodiny baletu k primabaleríne Aubrechtovej. Kým dievčatá robili piruety v zrkadlovej sále, malá Věra ich v šatni napodobňovala, robila kotrmelce a predvádzala sa. Jej výnimočná ohybnosť a talent neunikli oku skúsenej madame a tá ju zaradila medzi staršie baletky.

Věra mala pocit, že jej tanec a akrobatické kúsky robia ľuďom radosť. Lákal ju cirkus, no rodičia jej vybrali gymnastiku – je v nej predsa trochu baletu aj trochu akrobacie. „Som najšťastnejším stvorením pod slnkom: mama ma zaviedla do telocvične k pani Bosákovej,“ napísala si vtedy do denníka. Mala pätnásť rokov a slávna gymnastka Eva Bosáková predpovedala: „Tá bude mojou nástupkyňou.“ A už o rok stála Věra na stupni víťaziek – hneď vedľa svojej učiteľky. V šesnásť rokoch už víťazila na svetových súťažiach a keď mala dvadsaťdva, získala naraz tri zlaté medaily na Olympijských hrách v Tokiu. Vtedy sa do nej zamilovali Japonci.



Medaily však nerastú na stromoch, ani sa neobjavia ráno pod vankúšom. Věra v čiernom trikote cvičila šesť hodín denne, aby mala silu, rovnováhu aj ohybnosť. Vytrvalo robila šnúry a saltá na úzkej kladine, trénovala premety, posilňovala a to všetko prekladala pôvabnými krokmi, ktoré sa naučila v baletnej škole. Jej telo bolo samá modrina. A ruky? Pod kriedovým prachom skrývala tvrdé mozole, vďaka ktorým ju tak neboleli dlane pri cvičení na bradlách. Popri tom pracovala ako pisárka, chodila do školy a cez víkendy na prednášky. V noci sa jej snívало, že padá z náradia, ale cez deň už v telocvični vymýšľala nové riskantné skoky.

Ďalšie olympijské hry sa mali konať v Mexiku. Věra mala dvadsaťšesť rokov

a bola na vrchole svojej kariéry. Medzi tréningmi odrátavala, koľko dní zostáva do začiatku olympiády, keď ju na sústreďení v horách zastihla nečakaná správa: Sovietsky zväz a vojská ďalších krajín obsadili Československo! V uliciach Prahy aj Bratislavy sú tanky! Bol rok 1968 a práve sa začalo ťažké obdobie neslobody, ktoré trvalo dlhých dvadsať rokov. Věra, tak ako mnoho ďalších odvážnych ľudí, podpísala manifest *Dva tisíce slov* a tým dala najavo svoj nesúhlas s okupáciou. Rovnako ako ostatní, chcela slobodne žiť – slobodne premýšľať, cestovať, športovať.

Jeden podpis však môže zmeniť celý život. A ľudia, ktorí s novým režimom nesúhlasili, sa stali nepriateľmi. Mnohí šli do väzenia, mnohí stratili prácu, nemohli študovať. Keď členovia horskej služby počuli, že Věre hrozí nebezpečenstvo, odviezli ju zo sústreďenia a ukryli v chalúpke, ktorá sa volala



Vresová studnička. Dva týždne trénovala v lese – konáre stromov boli jej bradlami a popadané pne kladinou. Aby si udržala silu, v kotolni prehadzovala lopatou koks a dúfala, že do Mexika pôjde.

Věra nakoniec odletela. A kým v Československu sa musela ukrývať, v Mexiku ju čakali tisícky nadšených ľudí. Všetci vedeli, že jej krajinu okupujú Sovietsi, a ona vedela, že musí vyhrať.

Keď sa Věra narodila, jej krstná mama vraj v Kostole svätého Mikuláša predbehla dlhý rad rodičov a detí čakajúcich na krst so želaním, aby bola Věra vždy a všade prvá. Věra vyhrávala, no nie vďaka želaniam svojej krstnej mamy, ale vďaka svojej neuveriteľnej sile a odhodlanosti. A vyhrala aj v Mexiku. O prvé miesto sa však delila s Larisou zo Sovietskeho zväzu. Na stupni víťaziek pri tónoch československej hymny stála vzpriamene a pozerala vpred. Keď však zaznela hymna sovietska, Věra sklonila hlavu a pozerala do zeme. Svoje víťazstvo venovala všetkým utláčaným. Jej tiché gesto videl celý svet a celý svet ho pochopil. Po návrate domov ju čakali výsluchy a vyhrážky. Dostala podmienku: ak neodvolá svoj podpis, vyhodia ju zo všetkých klubov a dostane zákaz trénovať aj cestovať.

Bola najlepšou gymnastkou na svete, mala vo svete tisícky fanúšikov a teraz mal prísť koniec kvôli jedinému podpisu? Věra sa však už dávno rozhodla.

Strážili ju a prezerali jej poštu. Aby prežila, robila upratovačku. O svojom živote napísala knihu, no nikto ju nechcel vydať. Ľudia, ktorí ju neprestali obdivovať, ju tajne púšťali do telocvične a ona škárkou smutne pozorovala gymnastky. Až v roku 1979 odletela do Mexika, kam ju pozval sám mexický prezident a privítali opäť tisícky ľudí. Tam mohla aspoň trénovať malé dievčatá. Mnoho ľudí v tom čase ušlo za slobodou do zahraničia a mnohí tam zostali. Věra sa vrátila a v roku 1989 stála na Václavskom námestí v Prahe po boku Václava Havla a vyzývala ľudí, aby bojovali za slobodu. Československo svoj boj vyhralo a keď sa Václav Havel stal prezidentom, Věru si vybral za svoju poradkyňu. Opäť bola hore, na Pražskom hrade, kde sa stretla s pápežom aj s legendárnou kapelou Rolling Stones. Jej menom pomenovali planétku a japonský cisár jej udelil Rád vychádzajúceho slnka. Všetci si ju však pamätajú ako odvážnu mladú ženu, pre ktorú boli sloboda a spravodlivosť dôležitejšie ako kariéra a sláva. 💧